

Інше

УДК 35.072.3

Ковалів Мирослав Володимирович

*кандидат юридичних наук, професор
Львівський державний університет внутрішніх справ*

Kovaliv Myroslav

*PhD in Law, Professor
Lviv State University of Internal Affairs
ORCID: 0000-0002-9730-8401*

Скриньковський Руслан Миколайович

*кандидат економічних наук, професор
Львівський університет бізнесу та права*

Skrynkovskyu Ruslan

*PhD in Economics, Professor
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0002-2180-8055*

Микитюк Микола Андрійович

*доктор юридичних наук, професор
Інститут Управління державної охорони України
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Mykytiuk Mykola

*D. Sc. (Law), Professor
Institute of the Department of the State Protection of Ukraine of
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0002-1759-7312*

Хмиз Мар'яна Василівна

*доктор філософії в галузі права
Львівський університет бізнесу та права*

Khmyz Mariana

PhD in Law

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0003-3553-8022

Коропатнік Ігор Михайлович

доктор юридичних наук, професор

Військовий інститут

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Koropatnik Ihor

D. Sc. (Law), Professor

Military Institute of

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0000-0002-0493-0710

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ У
КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
LEGAL REGULATION OF STATE PROTECTION IN THE CONTEXT
OF STATE SECURITY OF UKRAINE**

***Анотація.** У статті, на підставі чинного законодавства України, розглянуто діяльність органів державної охорони у контексті забезпечення державної безпеки. Методологічну основу склали положення загальнонаукового методу теорії пізнання. У процесі дослідження застосовувалися загальнофілософський метод, системний методи – діалектика, аналіз, синтез, спостереження, моделювання, правові методи – формально-логічний, порівняльного правознавства. Об’єктом дослідження є суспільні відносини у сфері діяльності органів державної охорони. Предметом дослідження є діяльність органів державної охорони та її правова основа. Державна охорона – це категорія, яка характеризує*

ступінь захищеності життя та здоров'я керівників держави, визначених законодавством, від зовнішніх і внутрішніх загроз, за допомогою встановлення адміністративно-правових режимів правоохоронними органами спеціальної компетенції у взаємодії з іншими правоохоронними органами України. Зазначено, що сучасний етап розвитку держави характеризується тим, що сфера забезпечення державної охорони перебуває у стані стрімких та постійних змін, де переплітаються практично всі сторони життєдіяльності суспільства та функціонування держави. Вказано, що неврегульованість на законодавчому рівні адміністративно-правових заходів з нейтралізації сучасних викликів і загроз державній безпеці, у сфері державної охорони призводить до неактуальних механізмів державного управління у сфері державної охорони об'єктів, визначених чинним законодавством. Це призводить до того, що в окремих випадках правові відносини у зазначеній сфері розглядаються як своєрідне поле конфлікту за участю інститутів громадянського суспільства та державних органів у процесі реалізації заходів забезпечення. Запропоновано заходи, які направлені на підвищення ефективності державної охорони у контексті Стратегії забезпечення державної безпеки України.

Ключові слова: адміністративно-правовий режим, державна охорона, державне управління, об'єкти охорони, права та свободи людини.

Summary. In the article, based on the current legislation of Ukraine, considers the activities of state protection agencies in the context of ensuring state security. In the research process, the general philosophical method, systematic methods – dialectics, analysis, synthesis, observation, modeling, legal methods – formal-logical, comparative jurisprudence were used. The object of the research is public relations in the sphere of activity of state protection bodies. The subject of the study is the activities of state protection

and its legal basis. State protection is a category that characterizes the degree of protection of life and health of state leaders from external and internal threats, defined by legislation, through the establishment of administrative-legal regimes by law enforcement agencies of special competence in cooperation with other law enforcement agencies of Ukraine. It is noted that the current stage of the state's development is characterized by the fact that the sphere of state protection is in a state of rapid and constant changes, where almost all aspects of the life of society and the functioning of the state are intertwined. It is indicated that the non-regulation at the legislative level of administrative and legal measures to neutralize modern challenges and threats to state security and in the sphere of state protection leads to irrelevant state management mechanisms in the sphere of state protection of objects defined by current legislation. This leads to the fact that in some cases legal relations in this area are considered as a kind of conflict field with the participation of civil society institutions and state bodies in the process of implementing security measures. Proposed measures aimed at improving the efficiency of state security in the context of the Strategy for ensuring the state security of Ukraine.

Key words: *administrative-legal regime, state security, state administration, objects of protection, human rights and freedoms.*

Постановка проблеми. Процес інтеграції України у Європейський Союз відбувається на тлі внутрішньої трансформації політичної та економічної сфери, формування інститутів політичної демократії та нових соціальних структур в умовах воєнної інтервенції російської федерації. Відповіді на політичні та економічні виклики пов'язані з конструюванням моделі управління, що володіє значним мобілізаційним потенціалом і високими адаптивними можливостями для забезпечення національної безпеки. По-перше, проблема забезпечення національної безпеки на даний момент представляється для України однією з ключових, будучи по суті

умовою, та метою проведення реформування у всіх сферах державного та суспільного життя. Зміст перетворень у цій сфері має бути підпорядковане забезпеченню та зміцненню суверенітету України, збереженню її територіальної цілісності та незалежності. Значний інтерес представляє проведення комплексного дослідження ролі правового забезпечення державної безпеки як одного із стрижневих елементів забезпечення національної безпеки. Зростаюче значення у правовому забезпеченні державної безпеки відіграє правове регулювання організації та діяльності органів державної охорони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання організації та діяльності органів державної охорони розглядали у наукових працях такі вчені-юристи та практики: О. Астахов, В. Богданович, В. Горбулін, М. Єрмошин, О. Загорка, О. Ільяшов, С. Мосов, Н. Нижник, В. Олуйко, О. Пархоменко-Куцевіл, Ю. Пунда, В. Радецький, І. Романченко, А. Семенченко, Г. Ситник, В. Сіцінський, Є. Смірнов, В. Ткаченко, П. Чабаненко, О. Шамрай, М. Шутий, С. Ярош та інші. Проте необхідність підвищення ефективності діяльності органів державної охорони у контексті реалізації Стратегії забезпечення державної безпеки України потребує продовження наукових досліджень.

Мета статті. Метою дослідження є системний аналіз проблем, які виникають у сфері державної охорони у контексті державної безпеки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відомо, що становлення Незалежної України зумовило створення системи забезпечення безпеки життя та здоров'я перших осіб держави, сформувавши інститут державної охорони та визначивши його особливу роль та місце у системі спеціальних органів правопорядку та безпеки. Одна помилка суб'єкта охорони може спричинити зміну долі країни та населення. Зі зрозумілих причин, питання стратегії та тактики функціонування охоронних спеціальних служб широко

не озвучувалися.

При новому державному устрої структури, які відповідають за безпеку вищих посадових осіб держави, повсякденної діяльності відштовхувалися від накопиченого практичного досвіду попередників і базувалися на ньому з урахуванням досягнень у технічній сфері розвитку, використовуючи напрацьовані десятиліттями типові алгоритми функціонування за певних обставин та ситуативних кордонів.

У 90 роки ХХ століття було вироблено нову концепцію забезпечення безпеки, яка характеризується модернізацією вже наявних та започаткуванням нових спеціалізованих частин охорони, єдиноначальством та централізацією всієї структури державної охорони, що свідчить про створення системного, самостійного інституту державної охорони України.

Стратегія забезпечення державної безпеки України визначає основний зміст забезпечення державної охорони безпеки у підтримці правових та інституційних механізмів, а також ресурсних можливостей держави та суспільства на рівні, що відповідає національним інтересам України [1]. Це передбачає необхідність вироблення правових заходів з її реалізації щодо подальшої консолідації правового простору; зміцнення правоохоронної складової сил забезпечення державної безпеки на підставі законодавства України, правових засобів забезпечення державної охорони.

Аналіз правової основи організації та діяльності органів державної охорони дозволяє виділити особливості правового становища у системі забезпечення національної безпеки. Ними є:

– специфіка призначення та діяльності – здійснення державної охорони як встановленої Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР (із змінами) діяльності в галузі забезпечення національної безпеки України [2];

- наявність об'єктів державної охорони – осіб із особливим статусом, безпека яких забезпечується органами державної охорони;
- органи державної охорони входять до складу сил забезпечення безпеки України;
- в органах державної охорони передбачається військова служба та державна служба;
- керівництво органами державної охорони здійснюють Президент України та Кабінет Міністрів України у межах повноважень;
- створення, реорганізацію та ліквідацію органів державної охорони здійснює Президент України відповідно до законодавства;
- положення про органи державної охорони затверджував Президент України;
- та низка інших особливостей.

Діяльність у сфері забезпечення державної охорони має здійснюватися на основі певних принципів, оскільки в основі будь-якої діяльності мають лежати основні ідеї, якими керуються відповідні учасники правоохоронної діяльності. Серед таких принципів слід виділити принципи законності, самостійності та розподілу компетенції.

Принцип законності у діяльності державної охорони – це принцип, обов'язкова вимога, метод, режим і стан неухильного дотримання, виконання та застосування законів і інших нормативно-правових актів органами та посадовими особами, які здійснюють функцію державної охорони. Прояв законності у конкретній поведінці, діяльності відповідних суб'єктів державної охорони стає методом і режимом діяльності.

Принцип самостійності суб'єктів взаємодії означає, що такі суб'єкти перебувають в адміністративно взаємно підпорядкованості та вирішують покладені завдання, не втрачаючи незалежності, самостійності.

Принцип розподілу компетенції означає, що суб'єкт взаємодії не повинен здійснювати не властиві йому функції. Це забезпечить відповідний

суб'єкт від дублювання завдань, підвищить ефективність спільної діяльності.

До органів державної охорони відповідно до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» належить центральний орган виконавчої влади у галузі державної охорони – Управління державної охорони, а також підрозділи центрального органу виконавчої влади в галузі державної охорони, які здійснюють окремі повноваження зазначеного органу, та заклади освіти.

Діяльність Управління державної охорони України здійснюється за двома напрямками: забезпечення безпеки (життя та здоров'я) об'єктів державної охорони, а також членів їх сімей, які знаходяться з ними, та охорона матеріальних об'єктів, на яких знаходяться об'єкти державної охорони.

Основу служби державної охорони становить особиста охорона – спеціально створена структура, яка координує та здійснює комплекс заходів, націлених на забезпечення фізичної безпеки осіб, які охороняються. Це щит і водночас мозковий центр усієї служби. Керівник особистої охорони для виконання обов'язків повинен заздалегідь знати, що планує робити особа, яка охороняється в найближчому майбутньому, куди поїде, з ким зустрічатиметься. До нього повинна надходити вся інформація про можливі загрози життю та здоров'ю особи, яка охороняється. Виходячи з цього керівник робить необхідні розпорядження, планує маршрути поїздок, виставляє пости, координує заходи охорони з іншими правоохоронними структурами тощо.

Особиста охорона ще не вся служба охорони. Це ще й охорона об'єктів (місць постійного та тимчасового перебування осіб, які охороняються), служба матеріально-технічного забезпечення (транспорт, озброєння, засоби зв'язку тощо).

Адміністративно-правовий режим державної охорони представляє

особливий вид регулювання, який створює та використовує специфічну комбінацію юридичних, організаційних і інших засобів для забезпечення певного державного стану, який підтримується, зберігається та змінюється за допомогою критеріїв, які є обов'язковими.

Спільність адміністративно-правових режимів різних об'єктів державної охорони проявляється у встановленні заборон і дозволів, основними з яких є обмеження свободи пересування громадян, а також переміщення вантажів та транспортних засобів на певній території у певний час. Ствердження України як правової держави передбачає прогресивне обмеження в часі та просторі різних форм протиправної поведінки соціальних суб'єктів, які становлять суттєву загрозу різноплановим суспільним відносинам, оскільки передбачають посягання на повсякденний порядок управління, який формується, через адміністративно-правові приписи та заборони [3, с. 542].

Режимна організація управління структурно передбачає включення наступних елементів: режим, визначений правовим статусом суб'єкта управління; режим, що регламентує відносини, які виникають у зв'язку з об'єктом управління; режим, що регламентує прямі та зворотні зв'язки суб'єкта та об'єкта управління; функціональні управлінські режими (збирання і опрацювання інформації, прийняття управлінського рішення, доведення рішення до виконавців, виконання прийнятого рішення тощо); режим взаємодії суб'єктів у вертикальних і горизонтальних управлінських відносинах.

Адміністративно-правовий режим державної охорони надає прямий імперативний вплив на правову сферу. У сфері, регламентованої іншими соціальними нормами, адміністративно-правовий режим надає інший характер впливу, зміст якого найточніше передає термін «вплив» тобто дія на будь-яку соціальну групу у бажаному напрямі.

Режим об'єктів державної охорони, як інші спеціальні

адміністративно-правові режими, характеризується додатковими заборонами та обов'язками, що встановлюються щодо суб'єктів, які забезпечують дію режимів, та щодо осіб, які здійснюють діяльність на об'єктах, що охороняються, спеціальними адміністративними заходами, дозвільним способом реалізації прав і свобод, організаційно-технічним забезпеченням.

Перше, що виділяє режим об'єктів державної охорони це зв'язок обставин, що спричинили встановлення щодо об'єктів державної охорони, з адміністративно-правовими статусами суб'єктів, які забезпечують дію режиму. Розглянутий режим в установленому порядку забезпечується різними суб'єктами на певних об'єктах, що підлягають обов'язковій охороні, включаючи об'єкти на комунікаціях і особливо важливі та режимні об'єкти.

Спосіб забезпечення адміністративно-правового режиму державної охорони об'єктів є адміністративний примус, який виражається в застосуванні адміністративно-попереджувальних, процесуально-забезпечених заходів і заходів адміністративного припинення.

Основні положення Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 року відповідають рівню розвитку юридичної науки за часів становлення державності України, не враховують зміни у суспільстві, пов'язані з розвитком громадянського суспільства, яке прагне до входження у європейський політичний, соціальний, правовий, економічний і безпековий простір. «У конституційній доктрині предметом дискусій залишається питання про співвідношення юридичних і політичних технологій в трансформації конституційного правопорядку» [4, с. 53].

Громадянське суспільство формує громадянські цінності та норми, які є важливими регуляторами соціальної діяльності. Норми в громадянському суспільстві означають правила соціальної поведінки,

очікування та стандарти, заборони, що регламентують соціальну діяльність осіб і соціальних груп відповідно до цінностей європейської політичної культури, які зміцнюють стабільність та єдність соціальної системи суспільства. Це визначається інтересами безпеки та стабільного розвитку суспільства. Громадянські норми похідні від відповідних соціальних цінностей і ґрунтуються на них, але останні виражаються в нормах.

Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки зазначає, що ураховуючи роль громадянського суспільства у різних сферах суспільного життя, створення сприятливих умов для його розвитку та налагодження взаємодії з його інститутами є важливим завданням органів державної влади, органів місцевого самоврядування [5].

Найбільш очевидною є проблема невідповідності елементів правового режиму державної охорони гуманістичним засадам та відповідному їм ціннісно-правовому ряду правової системи України у контексті розвитку громадянського суспільства. Зазначене проявляється у діяльності Управління державної охорони України та підпорядкованих структурах, встановлених Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» та іншими актами законодавства про державну охорону та режими охорони.

Режим здійснюваної державної охорони проявляється, насамперед, у нестандартному правовому регулюванні, особливому правовому статусі цієї державної служби, великому обсязі повноважень.

Нестандартність правового регулювання проявляється у наступному. Відповідно до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», державна охорона здійснюється органами державної охорони. До органів державної охорони належить орган виконавчої влади у галузі державної охорони, а також його підрозділи та заклади освіти, що перебувають у віданні.

Тут помітний нестандартний підхід – заклади освіти включені до структури органів державної охорони, хоча теоретично державне управління передбачає диференціацію органів і установ за ознакою наявності-відсутності владних повноважень.

Інші державні органи, що входять до системи забезпечення безпеки (МВС України, Служба безпеки України, Збройні Сили України) в окремих випадках також беруть участь у забезпечення безпеки об'єктів державної охорони та захисту зазначених об'єктів у тій мірі, наскільки їх безпосередні завдання та обов'язки перетинаються із завданнями державної охорони, при координуючій ролі Управління державної охорони України.

Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» повністю присвячений діяльності Управління державної охорони. Наявність такого закону є цілком виправданим з урахуванням режиму охорони, що здійснюється Управлінням державної охорони, пов'язаної з обмеженням прав і свобод фізичних та юридичних осіб.

Адміністративно-правовий режим державної охорони передбачає та допускає регулювання відносин, які визначені у режимних умовах, нормами інших галузей права, регламентує не тільки управлінські правовідносини, а й порядок реалізації належних громадянам права і свободи. У цьому сенсі є комплексним правовим режимом.

Комплексність виявляється у однаковій обов'язковості режимних вимог для всіх суб'єктів, яким вони адресовані, у сенсі дотримання режимних вимог, й у сенсі вжиття необхідних заходів щодо їх забезпечення, регламентації режимних умов нормами різних, але за юридичною природою схожих з адміністративним правом.

З урахуванням цієї обставини можна було б очікувати, якщо не вичерпного, то досить детального правового регулювання цим законом

усіх питань діяльності Управління державної охорони України, насамперед у частині здійснюваних функцій та повноважень щодо їх здійснення за винятком діяльності, що має таємний характер.

Проте закон встановлює загальні принципи та правила. Детальне регулювання здійснено на підзаконному рівні, наприклад, Порядок забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона на місцях постійного та тимчасового перебування [6].

Управління державної охорони наділене значними повноваженнями, які значною мірою розширюють перелік заходів щодо здійснення державної охорони, що міститься у Законі України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», де є розгорнутий перелік прав органів державної охорони.

Однак перелік продубльований у Порядку та інших нормативних актах. Сам факт дублювання, підтвердження у підзаконному акті положень закону, є показовим і дозволяє стверджувати про пріоритет підзаконного нормативно-правового регулювання у діяльності Управління державної охорони України. Не кажучи про масив таємних і призначених для службового користування урядових і відомчих актів, наявність яких у сфері державної охорони цілком зрозуміла.

Особливий характер правового статусу Управління державної охорони України характеризується наступною обставиною. У 2011 році Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» було встановлено систему та структуру центральних органів виконавчої влади у відповідній сфері діяльності [7].

Міністерство є центральним органом виконавчої влади, яке забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів сферах.

Служба є органом виконавчої влади, яка здійснює функції з контролю та нагляду у встановленій сфері діяльності, а також спеціальні

функції в галузі оборони, державної безпеки, захисту та охорони державного кордону, боротьби зі злочинністю, громадської безпеки.

Агентство є органом виконавчої влади, яке здійснює у встановленій сфері діяльності функції з надання державних послуг, з управління державним майном та правозастосовні функції, за винятком функцій з контролю та нагляду. Для виконання окремих функцій з реалізації державної політики утворюються інспекції, комісії, бюро.

Управління державної охорони України по суті має компетенцію міністерства, служби і агентства.

Відповідно до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», Управління державної охорони України є органом виконавчої влади в галузі державної охорони, яке здійснює функції з вироблення та реалізації державної політики, нормативно-правового регулювання, контролю та нагляду у сфері державної охорони, зв'язку для потреб органів державної влади (спецзв'язку), функції з інформаційно-технологічного та інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, інших державних органів. Управлінню державної охорони України надано повноваження з управління державним майном, які мають винятковий та абсолютний характер, багато в чому дублюють та замінюють повноваження інших відомств усіх трьох видів.

Аналіз встановлених у Законі України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» та в Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона в місцях постійного та тимчасового перебування, показує, наскільки суттєво її співробітники можуть обмежувати конституційні права та свободи громадян у робочому порядку, на власний розсуд, не вдаючись до додаткового правового регулювання [8, с. 153].

В умовах воєнного стану, станом на 08.07.2023 р., спостерігається

тенденція до розширення повноважень органів державної охорони. Кількість видів контролю та нагляду, повноваженнями щодо здійснення яких наділені співробітники Управління державної охорони України, зросла порівняно з початковою редакцією закону 1998 року.

По суті можна констатувати дублювання державних функцій в одному органі з необмеженими повноваженнями. Органи державної охорони є суб'єктом оперативно-розшукової діяльності. Однак, із змісту Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про прокуратуру» відомості про організацію, про тактику, методи та засоби здійснення діяльності органів державної охорони до прокурорського нагляду не входять [9; 10].

За наявності широких владних повноважень, ні про які форми взаємодії з громадянським суспільством, тим більше про можливості громадського контролю немає мови. Назва статті 14 Закону України «Взаємодія Управління державної охорони України з іншими органами державної влади України, громадянами та їх об'єднаннями, органами безпеки іноземних держав» вказує на взаємодію з інститутами громадянського суспільства, але не визначає форми та методи взаємодії.

Як бачимо зі сказаного, реалізація спеціальних режимних повноважень, якими наділені суб'єкти відносин державної охорони, пов'язана з можливістю суттєвих вилучень та обмежень прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

В інших суб'єктів, які здійснюють охорону, спеціальні режимні повноваження значно менші, ніж в Управлінні державної охорони України, однак певною мірою присутні. Тому, виходячи із змісту ст. 64 Конституції України, конструювання механізму правового регулювання державної охорони, що становить основу адміністративно-правового режиму охорони, має бути особливо ретельним і виваженим [11].

Спеціальні, силові, примусові заходи, обмеження та заборони не

повинні бути надмірними, вони мають бути повністю симетричні загрозам. Тобто ступінь і інтенсивність обмежень прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб повинні відповідати ступеню, інтенсивності та реальності загрози цінностям, що охороняються, а оцінка цих цінностей має бути адекватною, відповідною тій ціннісній ієрархії, яка склалася на даний момент у громадянському суспільстві.

Однак у порівняльних оцінках представників державного апарату суспільних (загальнолюдських, моральних, гуманітарних) та державних (політичних) цінностей нині спостерігається перекис у бік останніх. Це веде до вад у законодавстві, до відсутності надійних законодавчих гарантій реалізації правового статусу людини та громадянина. У цьому випадку проявляється вихід на концептуальну проблему розуміння права представниками органів державної влади та представниками юридичної науки, що їх обслуговують. Правова сутність підмінюється міркуваннями суспільної необхідності, питаннями державної значимості, економічної та політичної доцільності та подібними поза правовими чинниками, з урахуванням яких, формується законодавство.

Правовий статус особи набуває тіньового характеру. Основним системоутворюючим елементом є не права та свободи, а різні юридичні форми адміністративних режимів з надлишком заборон і дефіцитом соціально-правової відповідальності.

Висновки. Аналіз правової основи організації та діяльності органів державної охорони, насамперед, Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 4 березня 1998 р. № 160/98-ВР (із змінами і доповненнями), дозволяє визначити перспективи та напрями вдосконалення правового регулювання у цій галузі, в контексті забезпечення державної безпеки:

– діяльність органів державної охорони спрямована на забезпечення державної безпеки, що впливає з визначення державної

охорони, закріпленої у ст. 1 «Поняття державної охорони органів державної влади України та посадових осіб» Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», та наукових поглядів на забезпечення державної безпеки як виду національної безпеки та концептуального закріплення цього факту у документах стратегічного планування, які слід враховувати у правотворчій діяльності;

– державна охорона як діяльність із забезпечення безпеки об'єктів державної охорони та захисту зазначених об'єктів, є відносно самостійним комплексним видом діяльності в галузі забезпечення державної безпеки, що здійснюється не тільки органами державної охорони, а й іншими уповноваженими органами. У зв'язку з цим необхідно органи державної охорони розглядати як органи, наділені компетенцією щодо здійснення державної охорони, а інші органи – як органи, які беруть участь у здійсненні державної охорони, внаслідок чого важливу роль набуває практична реалізація принципу взаємодії органів державної охорони, Служби безпеки України, Національної поліції та інших державних органів. Можна говорити про державну охорону як важливу функцію уповноважених органів держави, реалізація якої безпосередньо пов'язана із забезпеченням державної безпеки;

– важливість та значимість державної охорони для забезпечення національної та державної безпеки має знайти відображення у самостійних документах концептуального характеру та у документах стратегічного планування вищого рівня, наприклад, у Стратегії забезпечення державної безпеки України та Стратегії національної безпеки України. У названих документах слід відобразити важливі загрози об'єктам державної охорони та об'єктам, що охороняються, а також питання правового, організаційного, інформаційного і іншого забезпечення діяльності щодо державної охорони;

– найбільш значну частину правових норм, що становлять правову основу діяльності органів державної охорони, становлять норми адміністративного права, що накладає певний відбиток на форми та методи діяльності органів державної охорони, застосовувані засоби для забезпечення безпеки об'єктів державної охорони, захисту об'єктів, що охороняються, рішення інших завдань;

– перспективним напрямом удосконалення правового становища органів державної охорони є конкретизація адміністративних повноважень та їх можливе розширення, викликане зростанням загроз безпеці об'єктам державної охорони, що вимагає більш повного використання арсеналу правових, організаційних, охоронних, режимних, інформаційних та інших заходів для забезпечення безпеки об'єктів державної охорони, а також їх посилення під час дії воєнного стану.

Література

1. *Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки»:* Указ Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
2. *Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб:* Закон України від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
3. Остапенко О. І., Ковалів М. В., Єсімов С. С., Гулак Л. С., Лук'янова Г. Ю., Ніканорова О. В., Цьвок М. С. *Адміністративне право України (загальна частина)*. Вид. 2-е, доп. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.
4. Єсімов С. С. Реалізація конституційного оформлення правопорядку в

- умовах наявності конституційних ризиків // *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 3(5). С. 52–57.
5. *Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки*: Указ Президента України від 27.09.2021 р. № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
  6. *Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування*: Наказ Управління державної охорони України від 27.05.2011 р. № 210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-11#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
  7. *Про центральні органи виконавчої влади*: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
  8. Шутий М. Державна охорона органів державної влади України та посадових осіб: актуальні проблеми удосконалення чинного законодавства // *Публічне право*. 2018. № 4(32). С. 151–154.
  9. *Про оперативно-розшукову діяльність*: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
  10. *Про прокуратуру*: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 08.07.2023).
  11. *Конституція України*: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР

(із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 08.07.2023).

References

1. *Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 hrudnia 2021 roku «Pro Stratehiiu zabezpechennia derzhavnoi bezpeky»*: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.02.2022 r. № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (date of access: 08.07.2023).
2. *Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib*: Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 r. № 160/98-BP (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text> (date of access: 08.07.2023).
3. Ostapenko O. I., Kovaliv M. V., Yesimov S. S., Hulak L. S., Lukianova H. Y., Nikanorova O. V., Tsvok M. S. *Administratyvne pravo Ukrainy (zahalna chastyna)*. Vyd. 2-e, dop. Lviv: SPOLOM, 2021. 616 s.
4. Yesimov S. S. Realizatsiia konstytutsiinoho oformlennia pravoporiadku v umovakh naiavnosti konstytutsiinykh ryzykiv // *Sotsialno-pravovi studii*. 2019. Vyp. 3(5). S. 52–57.
5. *Pro Natsionalnu stratehiiu spryiannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini na 2021–2026 roky*: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27.09.2021 r. № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (date of access: 08.07.2023).
6. *Pro zatverdzhennia Poriadku zabezpechennia bezpeky posadovykh osib, shchodo yakykh zdiisniuietsia derzhavna okhorona u mistsiakh postiinoho ta tymchasovoho perebuvannia*: Nakaz Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy vid 27.05.2011 r. № 210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-11#Text> (date of access: 08.07.2023).

- 08.07.2023).
7. *Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady*: Zakon Ukrainy vid 17.03.2011 r. № 3166-VI (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (date of access: 08.07.2023).
  8. Shutyi M. Derzhavna okhorona orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: aktualni problemy udoskonalennia chynnoho zakonodavstva // *Publichne pravo*. 2018. № 4(32). S. 151–154.
  9. *Pro operatyvno-rozshukovu diialnist*: Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 r. № 2135-XII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (date of access: 08.07.2023).
  10. *Pro prokuraturu*: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 r. № 1697-VII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (date of access: 08.07.2023).
  11. *Konstytutsiia Ukrainy*: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254к/96-BP (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-Bp#Text> (date of access: 08.07.2023).